

SOCIALPOLITISK FORUM I GENTOFTE

VELFÆRD | LIGHED | FÆLLESSKAB

Skriftlig beretning til generalforsamlingen den 26. april 2022

Socialpolitisk Forum i Gentofte 2021 – 2022

Socialpolitisk Forum er en civilsamlingsorganisation, der er uafhængig af partipolitiske, økonomiske og religiøse interesser. Som medlemmer kan optages alle, der er bosiddende i eller arbejder i Gentofte Kommune, og som kan tilslutte sig foreningens formål.

Formål og værdigrundlag

Socialpolitisk Forum i Gentofte arbejder for, at Gentofte Kommune bliver en socialt bæredygtig kommune. Dette betyder i bred forstand, at foreningen arbejder for øget velfærd, lighed og fællesskab i kommunen. Vi arbejder for at fremme og italesætte en socialpolitisk dagsorden, der mindsker den sociale ulighed og fremmer social, kulturel, økonomisk, etnisk og uddannelsesmæssig lighed.

Vi samler praktikere, forskere og undervisere, og brugere, der på tværs af faglige og professionelle videns-, erfarings- og virkefelter beskæftiger sig med socialpolitik og sociale problemer.

Socialpolitisk Forum i Gentofte har som ambition at være idé-, diskussions- og udviklingssted for den kvalificerede, engagerede og vidende socialpolitiske debat i Gentofte Kommune. Den debat der bæres af menneskers lyst og vilje til at præge vort samfundsmæssige fællesskab og som vil være med til at tegne konturer og skabe indhold i fremtidens politik: Den sociale politik der skaber muligheder for, at vi hver for sig og sammen kan udfolde det liv, vi ønsker. Debatten skal fremme handling og skabe konkrete socialpolitiske forbedringer for borgerne i Gentofte.

Socialpolitisk Forums opgaver

Socialpolitisk Forum kan tage egne initiativer, men kan også bidrage til at løfte andres opgaver. Som selvstændig initiativtager beslutter foreningens bestyrelse i samspil med medlemmerne, hvilke initiativer der skal tages og eksekveres.

Socialpolitisk Forum er åbent/opsøgende overfor at bidrage til at støtte initiativer der ligger indenfor foreningens formål. Som paraplyorganisation kan vi bidrage til at løfte og udvikle andres opgaver. I disse tilfælde skal rammer og varighed aftales. Socialpolitisk Forum vil arbejde for at udvikle modeller til afdækning af sociale problemstillinger. Det drejer sig om modeller, der tager udgangspunkt i brugerens behov og som kan pege på løsninger af de problemstillinger, der undersøges. Socialpolitisk Forum bidrager gerne til at udbrede og implementere modellerne i andre kommuner.

Konstituering af bestyrelsen

Bestyrelsen holdt sit konstituerende møde onsdag den 3. februar 2021, hvor Kim Tverskov blev valgt som formand, Ulla Sandbæk næstformand og Karen Bønløkke Braad påtog sig opgaven som kasserer (med støtte fra Ove Lund). Revisor (John Andersen). Peter Uldall og Ulla Sandbæk fik ansvar for bisidderordningen. Ulla blev ansvarlig for flygtningeområdet. Kim for hjemmeside. Bestyrelsen aftalte en årsmødeplan for bestyrelsesmøder.

Bestyrelsen diskuterede i foråret 2021 forskellige temaer: De udsatte børn i Gentofte, sociale konsekvenser af corona, handicappedes vilkår, flygtningenes vilkår i Gentofte, møde med boligsociale medarbejdere i Gentofte. Hvad er en socialt bæredygtig kommune? Vi arbejdede med at formulere sociale mål for Gentofte Kommune. Vi formulerede de første tanker om socialpolitiske laboratorier.

Besøg på Overførstergården

Der blev nedsat et udvalg, der skulle arrangere temamøder i foråret 2021. Gruppen foreslog at gøre det som virksomhedsbesøg. En gruppe på 10 personer besøgte den 16. juni Overførstergården, som er et herberg for hjemløse i Gentofte. Der bor hjemløse fra mange kommuner. De fleste hjemløse har en dårlig social baggrund, men der er også personer fra Gentofte, som er gået ned trods en fin karriere og mange ressourcer. De fleste er på herberget i få måneder, mens andre er der op til et halvt år. Det koster 40.000 kr. om måneden at bo der, hvoraf den hjemløse selv betaler 3.000 kr. Resten betales af den hjemløses hjemkommune.

Generelt får Gentofte Kommune ros for at huse Overførstergården, som er en selvejende institution, der modtager bevillinger fra de enkelte kommuner. På Overførstergården foregår der en udredning af den hjemløse, og der bliver lavet en handleplan, men det kniber med at få kommunen til at overtage opgaven med hjælp og støtte til den hjemløse. De hjemløse falder imellem to stole. Herberger er selvejende institutioner, der lever et selvstændigt liv uden for systemet. Det giver fordele og ulemper. Så det kan være relevant at se på det mere formelle samarbejde imellem kommune og institution, når det gælder støtten til hjemløse i Gentofte.

Aflysning af boligsocialt møde

10 personer var tilmeldt besøget i Ungdomsboligerne, hvor vi havde aftalt at mødes med to boligsociale medarbejdere og SSP. De ansatte glædede sig til mødet, og vi havde sendt dem spørgsmål på forhånd, så de kunne forberede sig. Men kort før mødet, fik vi besked om, at Gentofte Kommune, ved direktør Anders Peter Østergaard, havde aflyst mødet med begrundelsen om, at vi er en politisk forening, som ikke må holde møde med kommunale medarbejdere, men kun politikere.

De tilbød os en "anden platform" - et møde med en politiker. Det afviste vi, da vi gerne vil ud og møde folk i frontlinjen og sagtens kan holde andre møder med politikere. I en samtale med direktøren blev det klart, at aflysningen kom fra højeste sted. Vi så aflysningen som en mistillid til foreningen, men i stedet for at skrive et vredt læserbrev i Villabyerne, besluttede bestyrelsen at bede om et møde med kommunaldirektøren og borgmesteren. Vi ønskede at fastholde, at mødet skulle gennemføres, og vi ønskede en dialog med den nye borgmester om, hvordan vi ser hinandens rolle og opgaver i Gentofte.

Vi fik et meget positivt møde med kommunaldirektøren, der foreslog, at vi skulle formulere et sæt spilleregler for samarbejdet med kommunen.

Et socialt partnerskab med Gentofte Kommune

Dette arbejde er nu færdiggjort, og vi vil efter generalforsamlingen den 26. april fremsende et oplæg til kommunaldirektøren, der beskriver civilsamfundets og kommunens forskellige roller i socialpolitikken og lægge op til, at vi udvikler et "socialt partnerskab" med kommunen.

Civilsamfundet er en engageret, kritisk med- og modspiller til det offentlige. Den frivillige verden og det offentlige har hver deres styrker og mål. Forskellighed imellem civilsamfundet og det offentlige ser vi som en styrke. Det gælder forskelligheder i identiteter, værdier, roller, relationer, ressourcer, opgaver, ansvar og aktiviteter.

Samarbejdet imellem civilsamfund og kommune sker med en bevidsthed om, at parterne er med til at skabe og udfordre hinandens forskellige roller. Det er afgørende at samspillet foregår med respekt, tillid og forståelse for hinandens roller og vilkår. Derfor lægger vi op til følgende aftale:

1. Socialpolitisk Forum i Gentofte og Gentofte Kommune kan bistå hinanden med at afdække og kortlægge borgernes sociale situation, behov og ønsker, afdække borgernes oplevelse af den kommunale forvaltningspraksis, udvikle borgernes indbyrdes relationer (hjælp til selvhjælp), formidle relevant viden og erfaringer borgerne imellem, udvikle pilotprojekter og forslag til nye sociale tilbud og velfærdsløsninger.
2. I samarbejdet er det naturligt, at Socialpolitisk Forum i Gentofte og Gentofte Kommune kan trække på hinandens viden og erfaringer på det sociale område og - når der er behov - tage initiativ til afholdelse af fælles dialog- og informationsmøder. Samarbejdet skal ses som et demokratiprojekt,

hvor nye rammer for borgerinddragelse og dialog udfordres. Der kan bl.a. eksperimenteres med samskabelse, hvor borgere og civilsamfund er værter for samskabelsesprocessen.

3. Gentofte Kommune og Socialpolitisk Forum i Gentofte ser deres samarbejde som begyndelsen til et "socialt partnerskab", der skal udvikles igennem en årrække. Samarbejdet skal bygge på ligeværdighed og på tillid i relationen mellem kommune, forening og civilsamfundet.
4. Socialpolitisk Forum i Gentofte kan, efter aftale med kommunaldirektøren eller forvaltningscheferne, invitere ansatte i kommunen til møder for at holde oplæg og deltage i en dialog. Generelt deltager ansatte som "faglige eksperter" på deres område. Er der tale om offentlige møder, bør ansatte kun deltage som "faglige oplægsholdere" - for ikke at blive trukket ind i politiske diskussioner. Mødernes rolle og de ansattes funktion skal altid være klart defineret, f.eks. om der er tale om eksterne eller interne møder, om der er tavshedspligt, om der er adgang for pressen, og i hvilket omfang oplysninger må refereres.
5. Når Socialpolitisk Forum i Gentofte henvender sig til ansatte eller institutionsledere med henblik på et samarbejde om f.eks. et "virksomhedsbesøg", skal dette altid ske med cc til den forvaltningschef, der hører til området. Det er naturligt, at de ansattes chefer "blander sig" i en evt. kontakt med henblik på at rådgive ansatte om brug af deres tid og ressourcer, om udfordringer med hensyn til eventuelt konfliktstof i sager, eller om der er særlige hensyn, der skal tages i forhold til offentligheden og medierne.

Socialpolitik på dagsorden op til kommunalvalget

Foråret 2021 blev brugt til at finde ud af, hvordan vi kunne skabe opmærksomhed om socialpolitikken via læserbreve og socialpolitiske laboratorier. Vi var i en lang periode i en idéfase, hvor vi blev klogere på socialpolitik og de temaer, der overordnet set kan skabe en bæredygtig kommune. Vi stillede spørgsmålene: Skal Gentofte have en socialpolitik? Hvordan styrker Gentofte Kommune sin sociale indsats? Skal politikerne formulere og evaluere sociale mål?

Vi fandt inspiration fra Kommunernes Landsforening, der med oplægget "Investér før det sker", har været med til at sætte en ny dagsordenen i socialpolitikken i kommunerne. Vores intention var at udvikle et debatoplæg om de socialpolitiske udfordringer med nogle socialpolitiske principper, information om den eksisterende kommunale indsats og at foreslå en række socialpolitiske mål for Gentofte Kommune 2022 – 2025.

Vores vigtigste pointer i socialpolitikken: Socialpolitik er meget omfattende og er en del af alle politikområder. Socialpolitik er også dannelse. Socialpolitik er generelt ikke et prioriteret politikområde. De ansatte sættes til at spare. Socialpolitik handler om borgernes rettigheder, og at alle borgere har ret til et godt liv. De skal støttes, så de selv kan skabe deres eget liv på egne betingelser. Det sundhedsfaglige fylder alt for lidt i socialpolitikken. Ofte bliver børn og unge kun vurderet ud fra sociale kriterier, men man glemmer de sundhedsfaglige problemer. Efter kommunalreformen er meget af fagligheden og ekspertisen forsvundet. Kommunerne er for små til at have råd til ansættelse af læger og specialister. Derfor laves der mange fejl. Kommunerne præges af kassetænkning. Der er tale om "systemfejl", og der er behov for en grundlæggende omstrukturering.

Vi udviklede nogle principper for socialpolitikken: 1. Socialpolitikken begynder i familien. 2. Der skal investeres tidligere i fremskudte og forebyggende indsatser. 3. Der skal sættes ind i rette tid og sted. 4. Der skal gøres op med økonomisk og faglig silotænkning. 5. Der skal tages afsæt i borgernes ressourcer. 6. Man skal forstå at mennesker er forskellige, og derfor har behov for forskellige løsninger. 7. Der er ikke behov

for standardløsninger og hyldevarer. 8. Der skal skabes løsninger i samarbejde imellem borgere, familie, netværk, kommune, virksomheder og civilsamfund. 9. Borgeren er ekspert i eget liv og har behov for løsninger på egne betingelser.

Inklusion og mestring er nye nøgleord i socialpolitikken. **Inklusion** handler om at alle har behov for at høre til og at være en del af fællesskabet på lige fod med andre. De skal ikke bare "rummes" eller være på "tålt ophold". At arbejde inkluderende er et grundlæggende menneskesyn – ikke bare en metode. **Mestring** er et andet nøgleord. Det handler om, at den enkelte aktivt skal involvere sig i forbedring af egen situation og være med til at skabe et meningsfyldt hverdagsliv. For de kommunale indsatser betyder det, at fokus flyttes fra kompensation af mestringstab til træning af mestring.

Gentoftes sociale mål 2022 – 2025?

Vores arbejde med at formulere konkrete sociale mål beskrev vi i et arbejdspapir, der indeholdt hele 24 sociale mål i Gentofte. Det skal ses som en "bruttoliste", som vi løbende skal bearbejde og udvikle. De 24 mål og tiltag er følgende:

1. Udsatte børn og unges faglige niveau i folkeskolen skal forbedres.
2. Flere udsatte unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse.
3. Flere personer med handicap, sociale eller psykiske udfordringer skal i arbejde og uddannelse.
4. Færre unge og voksne skal være hjemløse og de skal tilbydes en billig bolig.
5. Færre børn og unge skal vokse op i fattigdom – mindre ulighed.
6. Mindre ulighed i sundhed.
7. Borgerne skal være mere tilfredse med sagsbehandlingen.
8. Større effekt af stofmisbrugsbehandlingen.
9. Større effekt af alkoholbehandlingen.
10. Flere uden for arbejdsfællesskabet skal deltage i den frivillige indsats.
11. Sociale hensyn skal implementeres i al sagsfremstilling i kommunen.
12. Færre borgere skal være på integrationsydelse.
13. Bedre sociale evalueringer og større evidens i socialpolitikken.
14. Flere udsatte familier skal have støtte i dagtilbud og i fritidsordningen.
15. Færre familier med børn der har rusmiddelproblemer.
16. Færre borgere der ernærer sig ved prostitution.
17. Flere akutboliger til skilsmisser eller akut opståede sociale problemer.
18. Færre sociale klagesager i den Sociale Ankestyrelse.
19. Større samarbejde med bisiddergrupperne og civilsamfundet.
20. Bedre integration af nye medborgere i Gentofte.
21. Færre anbringelser af unge – bedre plejefamilier til børn og unge.
22. Flere ressourcer i den boligsociale indsats.
23. Der afsættes 10 % flere midler til enkeltydelser.
24. Styrkelse af den helhedsorienterede indsats

Arbejdet med sociale mål førte til, at vi forsøgte at prioritere imellem de mange mål og indsatser. Derfor opstillede vi fem overordnede spørgsmål:

Børn og unge?

Kan vi gøre mere for at færre børn og unge vokser op i fattigdom i Gentofte?

Hvordan kan vi styrke udsatte børns og unges faglige niveau i folkeskolen?

Hvad kan vi gøre for at flere unge kommer i arbejde eller gennemfører en ungdomsuddannelse?

Hvordan forbedres indsatsen over for unge der mistrives, drikker for meget og tager stoffer?

Borgere med fysiske og psykiske handicap?

Hvordan kan vi sikre at flere borgere med handicap føler sig hørt i sagsbehandlingen?

Hvad skal der til for at vi nedbringer antallet af klagesager i Ankestyrelsen?

Hvad kan vi gøre for at flere personer med handicap kommer i arbejde eller i uddannelse?

Forebyggende sundhedsindsats for socialt udsatte?

Skal Gentofte Kommune kortlægge omfanget af ulighed i sundhed i Gentofte?

Kan der igangsættes en særlig indsats der hjælper socialt udsatte med at få en bedre sundhed?

Bedre retssikkerhed for borgerne?

Hvordan kan vi sikre at færre sociale sager havner i Ankestyrelsen?

Har Gentofte behov for at ansætte en borgerrådgiver og en børnerådgiver?

Udvikling af en samlet socialpolitik ?

Skal der nedsættes et opgaveudvalg der skal udarbejde en socialpolitik?

Har kommunen behov for at nedsætte et socialt råd i Gentofte?

Deltagelse i mini-folkemøde i Byens hus

Flere borgere har på møder i opgaveudvalgene opfordret kommunen til at arrangere et lokalt folkemøde i Gentofte. Derfor arrangerede rådhuset et mini-folkemøde i Byens Hus fredag den 10. september 2021.

Vi bød ind som forening på to 45 minutters workshop. Et med titlen om flygtninge i Gentofte med fokus på at få borgere med anden etnisk baggrund i Gentofte til at stemme. Desuden en workshop om børn og unge i Gentofte. To arbejdsgrupper arbejdede med dette.

Erfaringen var blandet. Der var i den ene workshop om flygtninge noget forvirring, da borgmesteren talte på samme tidspunkt et andet sted. Der kom en del interesserede borgere til arrangementet. Den anden workshop havde færre deltagere. Vi har ikke rigtigt fået evalueret på vores deltagelse, men flere har nu nogle erfaringer med, hvordan folkemødet fungerer, og hvordan vi kan deltage med større udbytte næste gang.

Bisidderordningen

Der har været få henvendelser i 2021 og bisidderordningen er ikke kommet i omdrejninger efter perioden med corona. På grund af de få henvendelser er telefonen blevet afmeldt, så ordningen udelukkende kan kontaktes via e-mail. Der er blevet lagt nye tekster på hjemmesiden. Tidligere bisiddere er blevet kontaktet for at finde ud af, hvor mange der stadig ønsker at gøre en indsats på dette område.

Der er blevet lagt en tekst ud om bisidderordningen på Gentofte Forældreforenings facebook-side og overvejelser om, der kan etableres et samarbejde med forældre til børn, unge og voksne med særlige

behov. Tidligere har forældregruppen mødtes første tirsdag i måneden i Frivilligcenteret. Måske kan dette genoplives som et erfa-netværk og som en del af bisidderordningen?

Vi har forsøgt at udvikle et samarbejde med de almene boligorganisationer og Netværkshuset om brug af bisidderordningen, men kontakten er endnu ikke reelt kommet i stand. I efteråret 2021 har foreningen søgt §18-midler og har fået 10.000 kr. til bisidderordningen (2022). Der er enighed om at pengene ikke bare skal bruges til annoncer, men til konkrete tiltag i forhold til borgerne i Gentofte. Alt i alt har vi ikke fået skubbet ordningen i gang igen.

Kampagne for at få flere til at stemme

Fra august til slutningen af oktober 2021 tog vi initiativ til en kampagne DEMOKRATI FOR ALLE. Formålet var at fremme flygtninge, familiesammenførtes, indvandreres og efterkommeres deltagelse i kommunalvalget den 16. november i Gentofte kommune.

Baggrunden var den, at der er stor ulighed i valgdeltagelsen mellem forskellige sociodemografiske grupper – ikke mindst i Gentofte kommune. I årene 2014 til 2017 kom der mange flygtninge til Danmark, som nu – efter fire år i riget – for første gang kunne stemme til et kommunalvalg. Ved kommunalvalget i 2017 var der 4.040 borgere i Gentofte, hvis oprindelsesland var ikke-vestlig. Af disse var det kun 33,4 %, der stemte, mens stemmeprocenten for borgere med Danmark som oprindelsesland var 78,2 %. Denne store forskel ville vi gøre mindre.

Det var vores vision, at projektet kunne være med til at give stemmeberettigede nye medborgere viden om kommunalvalget, interesse for at øve indflydelse på den offentlige samtale og lyst til at stemme. Projektet blev gennemført i et tæt samarbejde med Netværkshuset.

Projektets aktiviteter bestod bl.a. i at afklare, hvor mange der har opnået stemmeret, interviewe stemmeberettigede flygtninge og familiesammenførte om, hvad de har brug for af viden om valget, og hvad der skal til, for at de stemmer. Projektet gennemførte syv interviews. Vi arbejdede for at etablere et netværk af flygtninge og familiesammenførte, og andre, der kunne sprede brochurer om valget, udarbejdet af Rådet for Etniske Minoriteter

Sammen med Netværkshuset afholdte vi informationsmøder om valget, hvor vi uddelte vores eget undervisningsmateriale om kommunens opbygning og demokrati. Der var tolkning til tigrinya og arabisk på flere af møderne.

Endelig gennemførte vi et vælgermøde den 26. oktober med kandidater fra syv partier, som alle var blevet bedt om at holde korte indlæg om, hvad de vil gøre for at forbedre flygtningens situation i Gentofte. Vælgermødet blev omtalt i Villabyerne.

Ved projektets start var Netværkshuset for nyligt åbnet efter en periode med nedlukning på grund af corona, hvor mange frivillige var faldet fra. Dette var ressourcemæssigt et svært udgangspunkt. Dertil kom, at smitteudbrud mens projektet var i gang, nødvendiggjorde mange ændringer af informationsmøderne.

Med projektet DEMOKRATI FOR ALLE har vi udviklet et sammenhængende koncept både med hensyn til organisering af aktører, aktiviteter, faser, processer og udarbejdelse af skriftligt materiale. Projektgruppen har sammen med Netværkshuset udarbejdet en evaluering af kampagnen, der ligger på Socialpolitisk Forums hjemmeside.

Socialpolitiske Laboratorier

I oktober og november 2021 gennemførte Socialpolitisk Forum i Gentofte i samarbejde med en gruppe forældre til børn og unge med særlige forudsætninger og behov to socialpolitiske laboratorier for at afdække problemer og udfordringer og pege på løsninger i forhold til Gentofte Kommunes sagsbehandling og praksis på det specialiserede socialområde.

Anledningen var, at 58 forældre i september 2021 fremsendte et brev til borgmesteren, hvor de klagede over mangler og problemer i sagsbehandlingen. Blandt problemerne nævnes:

- Personale med manglende indsigt og viden om specialpædagogik
- Afdelinger, der ikke taler sammen på tværs
- Lange sagsbehandlingsforløb, hvor børnene mister dyrebar hjælp
- Modstridende udmeldinger og fejlbehæftede forløb og afgørelser
- Uklare og svingende procesgange
- Problemer med at finde ud af, hvem der har ekspertisen
- Modstand mod forældreinput

I Gentofte har der igennem mange år eksisteret en forening (Gentofte Forældreforening), der primært er et erfaringsnetværk for forældre til børn med særlige forudsætninger og behov. Foreningen har 170 medlemmer og administrerer en lukket Facebookgruppe, der tæller 249 personer. Det er dette netværk, som er udgangspunktet for, at 58 forældre fik skrevet et brev til borgmesteren i Gentofte.

Forældrene skrev i deres brev, at de langstrakte forløb er opslidende og uoverskuelige for familierne, som i forvejen er belastede af deres børns diagnoserelaterede udfordringer. Ofte ender de med at måtte bruge betragtelige mængder tid og energi på at kæmpe med forvaltningerne fremfor at bruge deres – og medarbejdernes tid og ressourcer i et konstruktivt samarbejde omkring børnenes trivsel. De langstrakte forløb skaber tillægslidelser som angst og depression, og børnene mister lysten til at gå i børnehave eller i skole. Der er store omkostninger for familierne, bl.a. økonomiske tab på grund af, at en eller begge forældre er nødt til at gå på nedsat tid. Situationen skaber stress, sygdom og fare for, at en eller begge forældre bliver arbejdsløse.

Tal på området understøtter forældrenes kritik, da omgørelsesprocenten hos Ankestyrelsen på børnehandicap-området i 2020 var 61 % for Gentofte Kommune.

Invitation til laboratorierne

På baggrund af forældrenes henvendelse gik Socialpolitisk Forum i Gentofte i dialog med nogle af forældrene og tilbød at skabe en ramme for en dialog imellem forældre, borgere og politikere. Det blev til to socialpolitiske laboratorier, som blev afholdt i slutningen af oktober og i begyndelsen af november 2021. Invitationerne blev sendt til forældre bag brevet til borgmesteren, til Socialpolitisk Forums medlemmer og til samtlige medlemmer af kommunalbestyrelsen. Desuden blev invitationen sendt til partiernes lokale sekretærer med en opfordring om også at tilmelde opstillede kommunalvalgskandidater fra partierne.

Laboratorierne blev beskrevet som et "samtaleværksted", hvor forældre, borgere og politikere arbejder i tværpolitiske workshops, hvor der lægges vægt på den konstruktive samtale og de borgernære løsninger. De socialpolitiske laboratorier gennemføres under fire dogmeregler:

1. Du skal lytte mere, end du taler
2. Du skal både fokusere på borgernes og på kommunens behov
3. Du skal inddrage fakta og ny viden, inden du tager stilling
4. Du skal lede efter mulige fælles løsninger.

Med indbydelsen fremsendte Socialpolitisk Forum i Gentofte et inspirationsoplæg ”et socialt bæredygtigt Gentofte” med budskabet om, at Gentofte har brug for at formulere en socialpolitik og at have et inkluderende syn på borgerne. At arbejde inkluderende er et grundlæggende menneskesyn – ikke bare en metode. Samtidig ville foreningen med laboratorierne sætte fokus på, hvordan Gentofte Kommune via sin praksis kan leve op til FN’s Børnekonvention og FN’s Handicapkonvention.

Der blev lagt op til, at laboratorierne skulle udvikle produkter:

1. Et ”problemkatalog”, der fokuserer på udfordringer og problemer.
2. Et ”drømmekatalog”, der fokuserer på udfordringer og løsninger.

Forældrene skriver vidnesbyrd

Med invitationen til de socialpolitiske laboratorier styrkedes interessen blandt forældrene for at gøre mere end at være underskrivere på et brev til borgmesteren. Mange forældre gav udtryk for, at invitationen var den helt rigtige platform for dialogen imellem forældre og politikere.

Socialpolitisk Forum i Gentofte aftalte med en af forældrene at sætte en proces i gang med at skrive vidnesbyrd om forældrenes oplevelser af sagsbehandlingen og mødet med kommunen. Der blev oprettet en særlig mailadresse, hvortil forældre kunne sende deres vidnesbyrd. Der blev udsendt et eksempel på et vidnesbyrd, så det blev nemmere for forældre at skrive deres vidnesbyrd. Socialpolitisk Forum i Gentofte blev tilføjet på en mailtråd til ca. 54 forældre. På den måde fik parterne kontakt. På få uger voksede tråden til mere end 100 forældre.

Som i andre sammenhænge viste det sig, at vidnesbyrd er et nemt og et håndterligt værktøj for borgere, der gerne vil sætte ord på de udfordringer, de oplever. Da disse vidnesbyrd samtidigt blev koblet til de socialpolitiske laboratorier, gav det forældrene ekstra motivation og en tro på, at det (denne gang) nytter at fortælle om deres oplevelser med den kommunale sagsbehandling. I forældrekredsen var der i starten en stor nervøsitet for at stå frem med navn i offentligheden af frygt for, at det kunne få negative konsekvenser for deres sag i kommunen. Derfor blev det understreget, at man kunne skrive anonymt. Alle navne (også på sagsbehandlere og kommunale ledere) blev slettet i de skrevne vidnesbyrd.

I løbet af to uger voksede antallet af vidnesbyrd til ca. 30, hvorefter indsamlingen blev midlertidigt lukket. De 30 vidnesbyrd blev trykt og uddelt på det første laboratoriemøde. Der blev sat en tidsfrist til den 9. november for aflevering af de sidste vidnesbyrd.

I alt blev der samlet 40 vidnesbyrd. Med så mange vidnesbyrd kan der ikke længere være tale om nogle få utilfredse borgere, der altid brokker sig over kommunens service eller om nogle enkeltsager, der går skævt på grund af uheldige omstændigheder. Med 40 vidnesbyrd kan politikerne ikke længere snakke om ”enkeltsager”, de ikke vil blande sig i. Ingen kan være i tvivl om, at der er tale om et ”systemsammenbrud” - en kultur med manglende faglighed og dårlig ledelse.

Deltagelse i laboratorierne

Det var svært i starten at få politikere til at tilmelde sig laboratorierne. Kommunalbestyrelsesmedlemmerne var meget afventende. De vidste, at det var en "varm kartoffel", og de havde næppe lyst til at stå til ansvar over for borgerne eller at forsvare et vanskeligt politikområde få dage og uger før kommunalvalget. På den anden side var der politiske kandidater, der havde behov for at komme ud og snakke med borgerne og at markere deres valgopstilling. Den første, der meldte sig, var formanden for Børneudvalget fra det konservative flertal. Han erklærede, at han ville deltage primært for at lytte og blive klogere.

I det første laboratorie deltog 18 forældre, 12 politikere og 8 medlemmer af Socialpolitisk Forum. Der var ikke nogen offentlig annoncering af laboratorierne, men udelukkende indbydelser via partierne og forældrenetværket. Følgende partier deltog: Venstre, Det Konservative Folkeparti, Enhedslisten, Socialistisk Folkeparti, Kristendemokraterne, Radikale Venstre og Socialdemokratiet. Tre af politikerne sad i kommunalbestyrelsen. Den politiske bredde var opnået, men målet var at komme op på 20 politikere og 20 forældre. I det næste laboratorie, tirsdag den 9. november, deltog 21 forældre, 15 politikere og 8 medlemmer af Socialpolitisk Forum i Gentofte.

Til begge laboratorier blev der inviteret advokater med speciale i socialret. Advokaterne holdt oplæg om deres erfaringer med kommunale sager og gav deres bud på, hvorfor der er så stor utilfredshed med sagsbehandlingen blandt forældre til børn og unge i Gentofte. Desuden gav advokaterne deres bud på mulige løsninger.

Samskabelse med udgangspunkt i målgruppen

De socialpolitiske laboratorier i Gentofte er et forsøg på at skabe en borgerbaseret samskabelsesmodel, hvor det i højere grad er borgerne, foreningslivet og civilsamfundet, der er initiativtagere og værter for samskabelsen.

Laboratorierne er et forsøg på at udvikle samskabelse med fokus på målgruppens oplevelse af den kommunale praksis på et givent velfærdsområde. Det vil sige, at analysen og formuleringen af problemerne ikke alene foretages på rådhuset, men starter i en proces, hvor borgerne direkte fortæller om deres oplevelser af den kommunale service og praksis. På den måde udfoldes problemerne ærligt og direkte, frem for at blive pakket ind i forsigtige formuleringer, der ikke afspejler den virkelighed, der skal tages fat på.

Udvikling af velfærd og samskabelse i kommunerne hæmmes af det kommunale system, der bygger på stive administrative kulturer, traditioner, regler, lovgivning og silotænkning. Kommunerne er desuden præget af en nulfejlskultur og af fagprofessionelle, der i kraft af deres uddannelse og faglighed mener, at de er klogere end borgerne, der skal "styres" og "vejledes". Endelig har kommuner traditionelt en meget langsommelig beslutningsproces.

For at slippe kreativiteten fri og for at skabe et nyt møde imellem borgeren og kommunen kræver det, at forvaltningerne og politikerne slipper en del af kontrollen med processen og skaber en dialog med en risikovillighed, hvor man giver processen og deltagerne fri til at diskutere og skabe sammen – uden, at man på forhånd kan eller skal vide, hvor processen ender.

Samskabelse med udgangspunkt i målgruppen, bør især ske, når problemerne er komplekse, og noget åbenlyst ikke fungerer. Desuden i situationer, hvor det er svært at definere problemet, og hvor der er mange aktører, som skal være en del af løsningen.

Samskabelse med udgangspunkt i målgruppen og civilsamfundet bygger på en relationel tænkning, der erkender begrænsningerne i kommunernes regler og kultur, hvor borgere bliver gjort til "kunder" eller "klienter", og dermed ikke får medindflydelse og ansvar. Risikoen er, at borgere kommer til snævert at fokusere på egne behov og ikke på fællesskabets. I laboratorierne bliver borgerne medskabere og medproducenter af service og forslag til ydelser. Politikerne optræder mere ydmygt, mindre bedrevidende og mere lyttende. De deltog aktivt med konstruktive forslag og løsninger. Dermed blev der skabt et helt nyt læringspotentiale.

Fra myndighed og leverandør til samskabelse

Når kommunerne møder borgerne som myndighed og leverandør, er der tale om et ulige forhold. Nogle bestemmer mere end andre. En part er ofte initiativtager og har initiativretten. Værten har på forhånd stillet en masse krav og betingelser for borgerens deltagelse, og der er ofte en manglende ligeværdighed og et fastlåst hierarki. Parterne møder hinanden med forskellige værdier og etik, og samarbejdet sker med for mange regler, udefinerede rum og uklarhed med hensyn til indflydelse, beslutningskompetence og ledelse.

I de senere år er samskabelse kommet på dagsordenen i kommuner, der traditionelt har opfattet sig selv som offentlige myndigheder, der leverer ydelser og service til borgerne. For 20 år siden lød mantraet, at borgerne skulle "høres", siden skulle de "inddrages", og nu er vi kommet til en fase, hvor kommune og borgere skal "samskabe" politik og bedre velfærd. Nogle snakker om endnu en fase, som kaldes "kommuneinddragelse", hvilket betyder, at det er borgerne og civilsamfundet, der inddrager kommunen i et samarbejde. Med de socialpolitiske laboratorier er det forældre og civilsamfundet, der påtager sig værtsrollen. Det rykker ved "magtbalancen", initiativretten og de fastlåste roller. Laboratorierne kan ses som et eksempel på "kommuneinddragelse".

Hovedparten af samskabelsesinitiativer i Danmark sættes i gang af det offentlige. Borgerne og civilsamfundet inddrages på et relativt sent tidspunkt i samskabelsesprocessen. Borgerne får ikke indflydelse på analysen, designfasen, temaet eller problemformuleringerne. Borgerne får kun lidt indflydelse og bliver reelt et "spejl", der leverer svar på forvaltningens og politikernes spørgsmål.

En mere ligeværdig samskabelsesproces består i at udvikle fælles forventninger, give hinanden en indflydelse, skabe et rum, hvor alle stiller sig til rådighed for fællesskabet og deltager i en fælles lærende proces. Alle skal lytte aktivt for at forstå hinandens udgangspunkt, opbygge gensidig tillid og være villige til at gå ud på dybt vand og at tænke nyt. Det er netop, hvad der er sket i de socialpolitiske laboratorier i Gentofte.

Laboratorierne medvirkede også til at aktivere gamle borgernetværk og skabe nye bekendtskaber og borgerrelationer, der f.eks. betyder, at forældrene i højere grad fremover kan dele deres viden og erfaringer og hjælpe hinanden i de vanskelige livssituationer, de står i. Laboratorierne rummede læring, frirum og en mulighed for, at forældrene oplevede at blive set og hørt og respekteret.

Dette skabte solidaritet og mod til at kæmpe videre. For politikerne blev laboratorierne også et frirum, hvor de kunne lytte og lære uden straks at blive afkrævet en stillingtagen. Laboratorierne gav også politikerne mulighed for en direkte kontakt til borgere, som arbejdet i kommunalbestyrelsen sjældent gør.

Opfølgning på de socialpolitiske laboratorier

I slutningen af januar 2022 udsendte foreningen i samarbejde med forældre til børn og unge med særlige behov en længere rapport til politikerne med de 40 vidnesbyrd, et problemkatalog og et drømmekatalog, samt en lang række forslag til, hvad der kan gøres for at løfte det specialiserede socialområde i Gentofte.

Efter det sidste laboratorie er opfølgingsgruppen blevet udvidet, således at arbejdet og opfølgningen på laboratoriet fortsatte i en fælles arbejdsgruppe med bestyrelsesmedlemmer, interesserede medlemmer og to forældre.

I forbindelse med rapporten sendte vi et åbent brev til kommunalbestyrelsen. Her opfordrede vi til at kommunen inddrager Socialpolitisk Forum i Gentofte i processen med at udvikle det specialiserede socialområde. Vi foreslog, at der iværksættes en ekstern advokatundersøgelse, som kan afdække retstilstanden for borgerne. Vi foreslog at der oprettes et opgaveudvalg for at udvikle en politik, at kommunen bruger laboratoriet som en referencegruppe i udviklingen, og at der bevilges flere penge til området. Desuden at Den Sociale Ankestyrelse inddrages med henblik på et skærpet tilsyn med kommunens praksis, og at der søges samarbejde med KL og andre kommuner og landsdækkende initiativer.

Villabyerne skrev to hele sider om laboratoriet, og indhentede kommentarer fra borgmesteren. Vi fik vores vinkel på historien: "Kaos på børneområdet i Gentofte". Borgmesteren var ikke enig i dette. Han vil gerne mødes med Socialpolitisk Forum og han vil gerne bruge vores rapport. Han vil også se på, om der kan udvikles en "Gentofte-model". Men han afviste en ekstern advokatundersøgelse, og ville i stedet for bruge Ankestyrelsens Task Force. Han afviste ikke, at der skal skaffes flere penge til området. Han ønsker færre klagesager fra Ankestyrelsen og vil overveje videreuddannelse af ansatte. Borgmesteren udtalte, at han ønsker øget borgerinddragelse, gennemsigtighed og bedre kommunikation og vil ansætte en familierådgiver. Kommunen arbejder nu med en startpakke, der kan sikre bedre information og vil ansætte en jurist til at hjælpe sagsbehandlere. Så alt i alt er kommunen kommet op i omdrejninger.

Den 14. februar sendte vi en bekymringskrivelse til Ankestyrelsen hvor vi opfordrede dem til at gå ind i processen. Vi gjorde dem især opmærksom på de 40 vidnesbyrd fra rapporten.

Vi har anmodet om et møde med Børneudvalget. Udvalget har svaret positivt. Udvalgsmedlemmerne har travlt og kan indkaldes til et møde, men i første omgang er de blevet indkaldt til det næste socialpolitiske laboratorie mandag den 2. maj.

Kan vi udvikle en samskabelsesmodel?

Bestyrelsen har diskuteret muligheden af at udvikle laboratorierne til en samskabelsesmodel, som vi selv og andre kommuner kan bruge. Der er udarbejdet et første skriftligt oplæg om udvikling af en model. Det handler bl.a. om at udvikle en model på baggrund af erfaringer flere steder. Der er behov for en ny case (måske i Hillerød), så vi kan finde ud af, hvilke fælles træk, der kan være i Hillerød og i Gentofte?

Udgangspunktet for modellen er, at det er dem, der har skoene på, som skal være drivende og aktive i samskabelsesprocessen. Modellen kan bruges, når borgere oplever behov for forandringer og bæredygtige forandringsprocesser. Når der er mange interessenter inddraget i et problem og som skal være en del af løsningen. Der skal tages udgangspunkt i borgernes situation. Borgerne er ofte organiseret via Facebook, som kan blive et gennemgående "værktøj" i en fremtidig model. Det er også vigtigt, at forvaltningen (de ansatte) kan blive en del af samskabelsesprocessen.

Afsluttende om forummets arbejde og fremtidige virke

Socialpolitisk Forum i Gentofte har haft gang i mange initiativer, men det har knebet med at udvikle foreningen som organisation og som medlemsforening. Vi har en ambition om at decentralisere aktiviteterne, så det ikke er bestyrelsen eller formanden, der hele tiden har bolden. Foreningen har haft

medlemsfremgang og tæller nu 43 medlemmer. For at få et bedre grundlag for diskussionen om, hvordan foreningen skal fungere og udvikle sig, har vi lavet en spørgeskemaundersøgelse.

Hvad forventer medlemmerne af foreningen? Vil de gerne være mere aktive? Vil de gerne inddrages i aktiviteter og i udvalgsarbejde? Er der behov for faste medlemsmøder? Behov for regelmæssige nyhedsbreve? For en mere aktiv Facebook. Skal foreningen have en kommunikationsstrategi?

Der er også behov for en bedre fordeling af arbejdsopgaverne i bestyrelsen, og at de kommende bestyrelsesmedlemmer bruger mere tid imellem møderne til at være tovholdere på projekter. Det kan være Bisidderordningen, at arrangere temamøder, virksomhedsbesøg, at være tovholder for et udvalg, at opdatere en hjemmeside, eller at stå for foreningens økonomi og administration.

Gentofte den 21. april 2022

Med venlig hilsen Bestyrelsen

Ove Lund, May Olofsson, Peter Uldall, Ulla Sandbæk, John Andersen og Kim Tverskov